

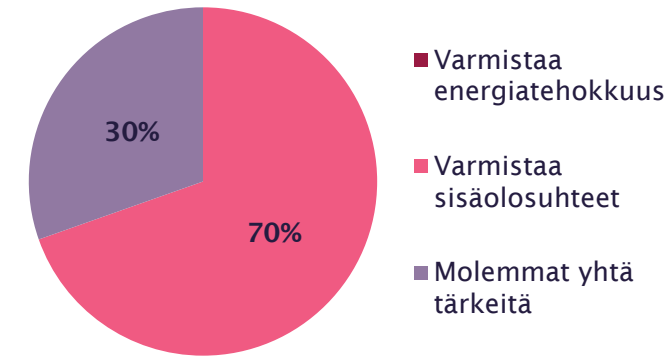
An aerial photograph of a city, likely Helsinki, showing a dense urban landscape with various colored buildings and green spaces. A semi-transparent white box is overlaid on the center of the image, containing text. A large white arrow points from the left towards the text box.

Ilmavirtojen säädöt ja tarkastukset palvelukiinteistössä

Oppaan tausta, tavoite ja toteutus

- Ilmanvaihto kuluttaa palvelurakennuksissa tyypillisesti lämmitysenergian kokonaiskulutuksesta 20–50 % ja sähköenergian kokonaiskulutuksesta 30–50 %. Toteutettuihin energiakatselmuksiin perustuvan selvityksen perusteella noin kolmannes kaikesta palvelurakennuksiin kohdistuvasta energiansäästöpotentiaalista kohdistuu ilmanvaihtojärjestelmään.
- Ilmanvaihdolla on erittäin tärkeä rooli hyvien sisäolosuhteiden ylläpitäjänä. Heikosti toimiva ilmanvaihto johtaa sisäolosuhteiden heikkenemiseen ja voi pahimmillaan johtaa rakennuksessa koettuihin sisäilmahaasteisiin ja jopa rakennuksen käytöstä luopumiseen.
- Oppaan tavoitteena oli tuottaa kiinteistönomistajille käytännönläheinen tilaajan opas ilmavirtojen mittaus- ja säätötyön tilaamiseksi sekä ilmavirtojen ja painesuhteiden seuraamiseksi.
- Oppaan kirjoitustyöstä vastasi AFRY Buildings Finland Oy ja ohjaustyöstä Motiva. Osana oppaan laatimista toteutettiin kiinteistönomistajille mittaus- ja säätötyön toteuttamiseen ja onnistumiseen liittyvä sähköinen kysely sekä työpaja.
- Oppaan tekemisen on rahoittanut Energiavirasto osana kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen toimeenpanoa

Kysely kiinteistönomistajille Rakennuksen ilmavirtojen ja painesuhteiden säätämisen tärkein tavoite kohteissani on yleensä:

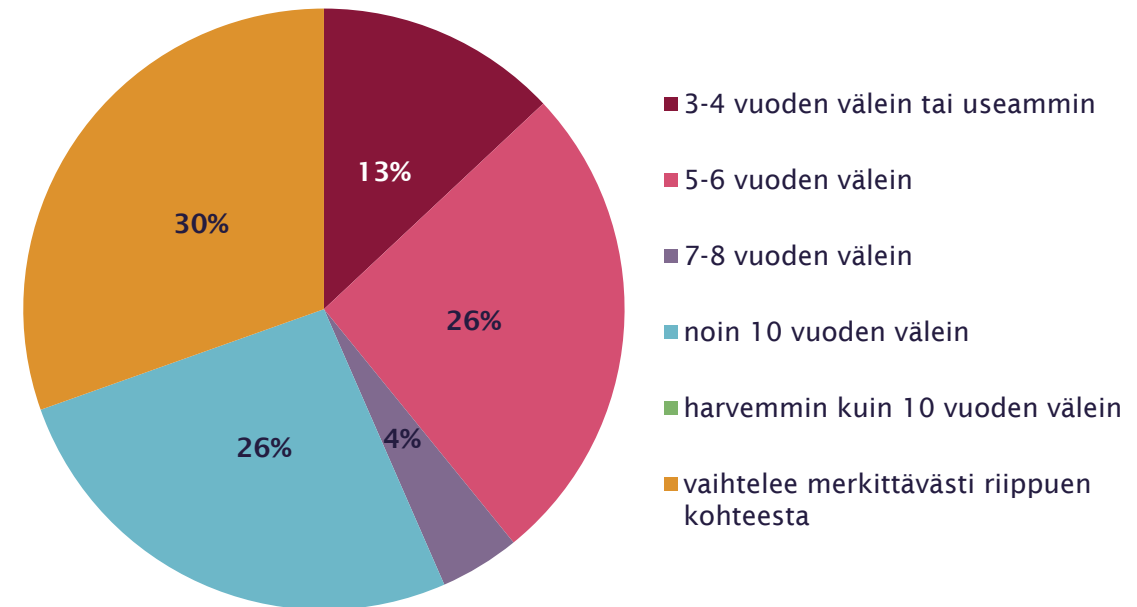
Mittaus- ja säätötyön toteuttaminen

- Palvelurakennusten osalta ei ole olemassa suoraan velvoittavaa lainsäädäntöä ilmavirtojen ja painesuhteiden säätämisestä.

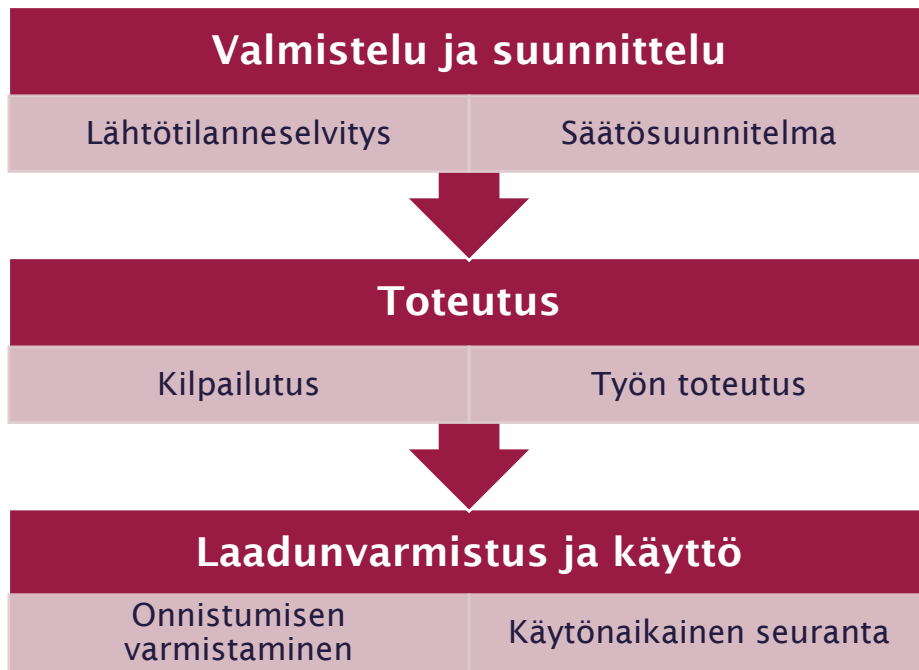
Mittaus- ja säätötyötä suositellaan:

- **Vähintään 5 vuoden välein tehtävä ilmavirtojen ja järjestelmän puhtauden tarkastus**, jonka perusteella arvioidaan säätö- ja puhdistustarve ja suositellaan ajankohta niille.
- **Vähintään 10 vuoden välein** ilmanvaihtojärjestelmän puhdistus- ja säätötyö, riippumatta järjestelmän tyypistä tai käytöstä.
- **Huomioitava**, mutta laajuus arvioitava tapauskohtaisesti:
  - Tilamuutosten tai käyttötarkoitusten muutosten yhteydessä
  - Rakennuksen ilmatiiveyden muuttuessa
  - Ilmanvaihtojärjestelmän puhdistustyön yhteydessä
  - Sisäilmaongelmatilanteissa

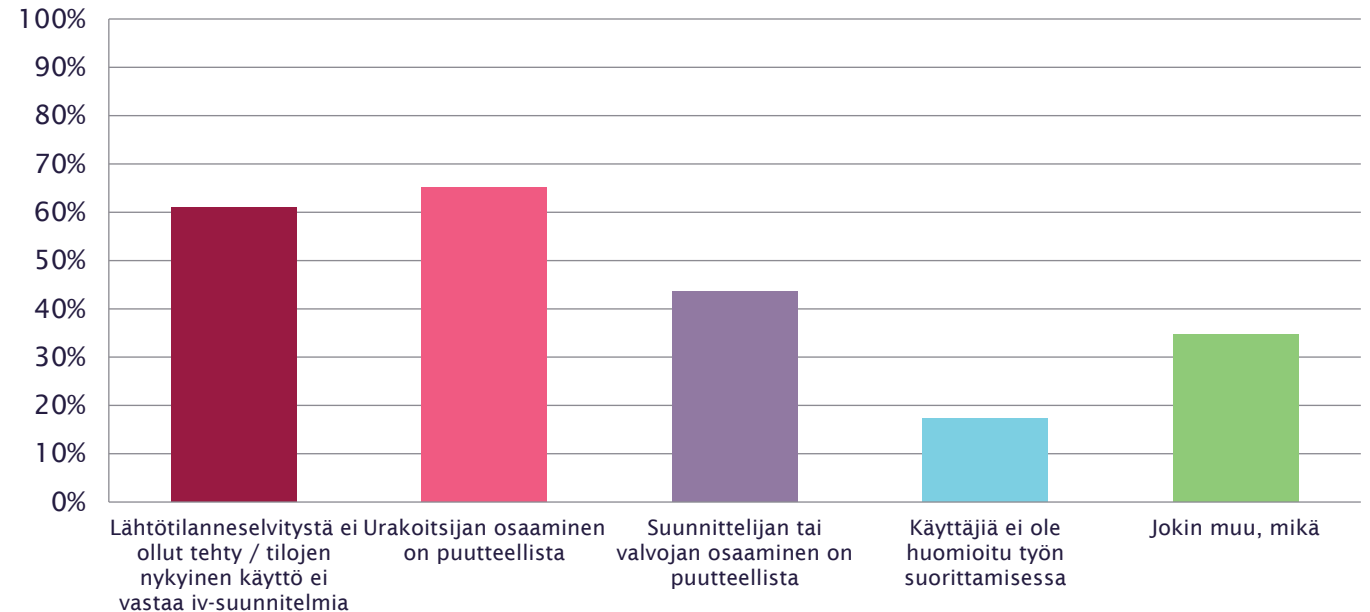
Kysely kiinteistönomistajille
Kohteissani ilmavirtojen ja painesuhteiden
tasapainotusta tehdään (koko rakennukseen)
keskimäärin noin:

Mittaus- ja säätötyön toteuttaminen

Kysely kiinteistönomistajille
Jos ilmavirtojen säätöprojekti ei onnistu kerralla,
pieleen menee yleisimmin:

- Onnistumisen edellytyksenä on laadukas lähtötilanneselvitys, jossa huomioidaan myös muut mahdolliset toimenpiteet, joiden avulla talotekniikka toimii optimaalisesti ja energiatehokkaasti.
- Lähtötilanneselvityksen perusteella tehdään säätösuunnitelma, jossa määritetään tehtävät toimenpiteet sekä esim. paine-erojen tavoitetasot.

Mittaus- ja säätötyön toteuttaminen

Valmistelu ja suunnittelu

Lähtötilanneselvitys

- LVIA-suunnitelmien ja tilojen käytön tarkastus
- Järjestelmän toimivuuden ja energiatehokkuuden tarkastus
- Korjaustarpeiden määrittäminen
- Ilmatiiveyden arviointi
- Käytön ja käyttäjien tarpeiden huomiointi
- Mittaus- ja säätötyön ja mahdollisten korjausten kustannusarvio

Säätösuunnitelma

- Mittaus- ja säätötyön toteutustapa ja tavoitteet
- Mittalaitteiden vaatimukset
- Korjaustoimenpiteiden suunnittelu ja suunnitelmien päivitys tarvittaessa
- Säätötyössä huomioitavat asiat ja erityispiirteet
- Seurantamittausten suunnittelu
- Loppudokumentoinnin vaatimusten määrittäminen

Toteutus

- Kohteeseen tutustuminen
- Aloituskokous
- Tiedottaminen
- Korjaus- tai muutostyöt
- Esisäätö ja kokonaisilmavirtojen säätö
- Tilakohtaisten ilmavirtojen säätö
- Painesuhteiden tarkastus ja hienosäätö
- Loppudokumentointi

Rakennuksen normaali käyttötilanne

Laadunvarmistus ja käyttö

- Onnistumisen varmistaminen
- Käytönaikainen seuranta

Kilpailuttaminen

Mittaus- ja säätötyön toteuttaminen

Lähtötilanneselvitys	Säätösuunnitelma	Toteutus	Laadunvarmistus ja käyttö
<ul style="list-style-type: none"> • LVIA-suunnitelmien ja tilojen käytön tarkastus • Järjestelmän toimivuuden ja energiatehokkuuden tarkastus • Korjaustarpeiden määrittäminen • Ilmatiiveyden arviointi • Käytön ja käyttäjien tarpeiden huomiointi • Mittaus- ja säätötyön ja mahdollisten korjausten kustannusarvio	<ul style="list-style-type: none"> • Mittaus- ja säätötyön toteutustapa ja tavoitteet • Mittalaitteiden vaatimukset • Korjaustoimenpiteiden suunnittelu ja suunnitelmien päivitys tarvittaessa • Säätötyössä huomioitavat asiat ja erityispiirteet • Seurantamittausten suunnittelu • Loppudokumentoinnin vaatimusten määrittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kohteeseen tutustuminen • Aloituskokous • Tiedottaminen • Korjaus- tai muutostyöt • Esisäätö ja kokonais-ilmavirtojen säätö • Tilakohtaisten ilmavirtojen säätö • Painesuhteiden tarkastus ja hienosäätö • Loppudokumentointi	<ul style="list-style-type: none"> • Onnistumisen varmistaminen • Käytönaikainen seuranta

Valmistelu ja suunnittelu

Kilpailutus

Rakennuksen normaali käyttötilanne

Lähtötilanneselvitys

L VIA-suunnitelmien tarkastus

Vastaako tilojen käyttö suunniteltua

Ilmanvaihto- ja automaatiojärjestelmien nykytilan ja toimivuuden tarkastus

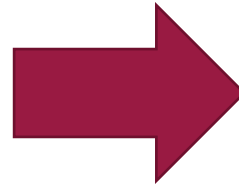
Energiatehokkuuden arviointi

Mahdollisten korjaustoimenpiteiden määrittäminen

Rakennuksen ominaisuuksien ja ilmatiiveyden arviointi

Käyttäjien tarpeiden huomioiminen

Säätötyön ja mahdollisten korjausten kustannusarvio

Säätösuunnitelma

Mittaus- ja säätötyön tavoitteet

Mahdollisten korjaustöiden suunnittelu

Olemassa olevien IV-suunnitelmien päivitys, mikäli muutostarpeita

Ilmavirtojen ja painesuhteiden säätötapa ja tavoitetaso

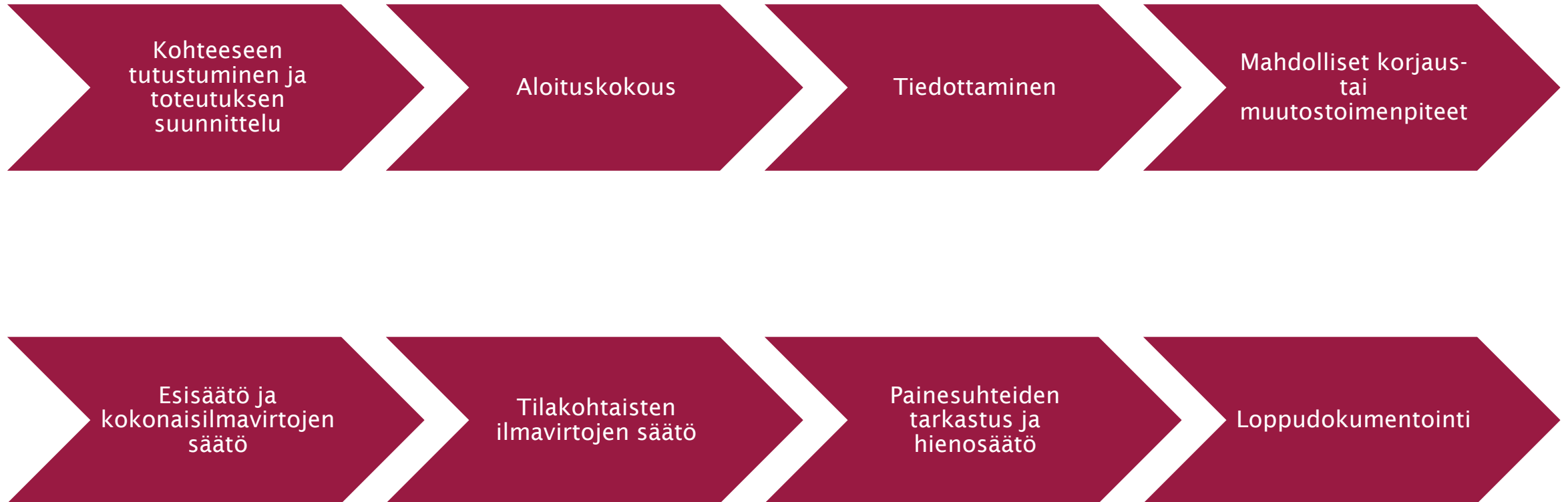
Ilmanvaihtojärjestelmän erityispiirteet ja säätötyöhön vaikuttavat tekijät sekä rajaukset

Mittalaitteiden vaatimukset

Ilmavirtojen ja painesuhteiden seurantamittausten suunnittelu (mikäli asennetaan samalla)

Loppudokumentoinnin määrittäminen

Mittaus- ja säätötyön toteuttaminen

Loppudokumentointi ja laadunvarmistus

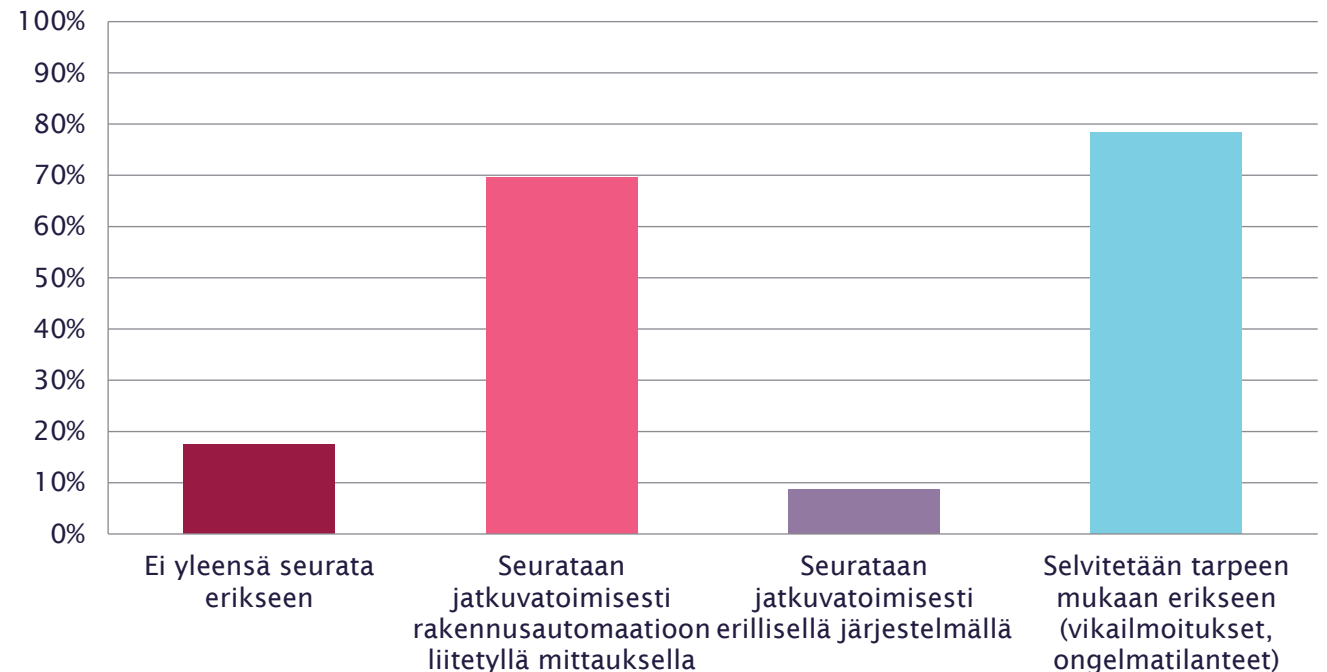
Loppudokumentointi	Laadunvarmistus ja käyttö
<ul style="list-style-type: none"> • Tärkeä osa mittaus- ja säätötyön suorittamista on laadukas loppudokumentointi, jossa on esitetty aina vähintään ilmavirtojen mittauspöytäkirja. • Vaatimukset loppudokumentoinnille esitetään säätösuunnitelmassa ja ennen työn aloittamista on suositeltavaa tarkastaa urakoitsijan esittämä pöytäkirjapohja, johon pöytäkirja laaditaan. • On myös tärkeä varmistaa, että pöytäkirjojen mukaiset tehoasetukset yms. tulevat myös päivitettyksi rakennusautomaatioon.	<ul style="list-style-type: none"> • Laadunvarmistuksen tavoitteena on varmistaa, että säätösuunnitelmassa määritetyt tavoitteet saavutetaan. • Laadunvarmistus on parhaimmillaan yhteistyötä hankkeen osapuolien kesken tavoitteiden saavuttamiseksi, ei jälkikäteen tapahtuvaa virheiden etsintää. • Mahdollinen ulkopuolinen laadunvarmistus ei poista urakoitsijan velvoitetta oman työnsä laadunvalvontaan. • Erillisen laadunvarmistuksen tarve sekä sisältö riippuvat merkittävästi kohteen vaativuudesta.

Ilmavirtojen ja painesuhteiden seuranta

Seuranta

- Rakennuksen ilmavirtoja ja painesuhteita seurataan nykyään enenevässä määrin
- Seuranta voidaan jakaa kahteen menetelmään:
  - **Jatkuva seuranta**, joka edellyttää rakennusautomaatioon tai erilliseen järjestelmään liitettyjä mittauksia.
  - **Hetkellinen seuranta**, jossa hyödynnetään määrävälein tai tarpeen mukaan suoritettavia hetkellisiä tai määrämittäisiä seurantajaksoja
- Uudisrakentamisen ja peruskorjaushankkeiden yhteydessä on suositeltavaa varustaa kiinteistö jatkuvatoimisilla rakennusautomaatiojärjestelmään kytketyillä paine-eromittauksilla.
- Itse mittauksen järjestämisen lisäksi on tärkeää vastuuttaa mittausten seuraaminen ja niihin reagoiminen.

Kysely kiinteistönomistajille
Kohteissani painesuhteiden pysyvyyttä seurataan:

Kiitos!

@MotivaOy

www.motiva.fi